

برنامه‌های ویژه شبکه نسیم را برای ایام سوگواری حضرت اباعبد...الحسین (ع) بررسی کردیم

نسیم محرم با عطر فرهنگ دینی و سرزمینی

با وجود گسترش رسانه‌های مجازی و جذابیت‌های بی‌نهایتی که این نوع رسانه در بین مردم دارد؛ اما کماکان هرگاه صحبت از رسانه می‌شود اولین توجه به سمت تلویزیون است و تاثیرگذاری برنامه‌های تلویزیونی با ویژگی‌های ساختاری و

محتوایی که دارند بسیار دارای اهمیت و قابل اعتنا هستند. با وجود انواع جذابیت فضای رسانه‌ای، فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی مطابق نظر کارشناسان رسانه، هنوز این تلویزیون است که قدرت آن را دارد تا در یک زمان معین و مشخص افراد جامعه را پیرامون اشتراکات اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، ورزشی و... به گرد هم جمع و همزمان تمام نگاه‌ها را به خود مشغول کند.

تقسیم احساسات و عواطف یا تعلق به امور جمعی مثل موضوعات تفاخرآمیز و تعلقات تاریخی، فرهنگی، دینی و مذهبی یک امر شخصیتی است که در لایه‌های مختلف ارتباطی و هویتی فرد فرد جامعه می‌توان با وجه تعلق نمادگرایانه‌ای که به موضوعات مختلف از خود نشان می‌دهند آن را مشاهده کرد.

با گسترش فضای زندگی مدرن در شهرها و تبدیل فضاهای موجود و ممکن به ساختمان و آپارتمان به طور جبری، خیلی از امکانات و فضاهای زیست سنتی نیز دچار دگرگونی شده و ذیل آن، بیشتر آداب و رسوم جمعی که جنبه فرهنگی، تاریخی و اعتقادی داشته یا دارند تحت تاثیر و تغییر قرار گرفته‌اند.

فضای مجازی نیز در کنار این نوع سبک زندگی مدرن، توانسته روش‌های برگزاری آداب و آیین‌های سنتی مثل سوگواری و عزاداری را به سمت و سوی خاصی از کنش‌های اجتماعی هدایت کند که در عین حال همگان احساس می‌کنند یک فعالیت خاص جمعی تحت شبکه اجتماعی انجام می‌دهند؛ اما به انحصار فردیت در لحظه‌های خود و فاصله گرفتن از اجتماع و فراموشی آداب و سنن و آیین‌ها کمک می‌کنند. که به طور ملموس می‌توان آن را از انواع تاثیرپذیری جوانان از شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی در سبک و سیاق عزاداری‌ها و سایر امور پوششی و گویشی تحت عنوان یک پدیده اجتماعی احساس کرد. و متأسفانه ادامه یافتن چنین وضعیتی، سرانجام می‌تواند به فراموشی فرهنگ، هویت، آیین‌های مختلف و خرده فرهنگ‌ها بینجامد. مسلم است که در چنین موقعیت و وضعیتی مسئولیت رسانه جمعی مثل تلویزیون که هنوز محل اشتراک تقسیم لحظه‌های مردم

با یکدیگر و محل بازخوانی آیین‌های دیرین و محل توجه به سلامت جامعه و ارتقای سبک زندگی است؛ می‌تواند به عنوان یک پدیده - گرچه عمری از زمان ظهور و بروز آن نیز گذشته باشد با طرح و برنامه‌سازی‌های متفاوت - به نوع مدرنی از تجمعات که همزمان در نقطه‌های مختلف جغرافیای مردم در مقابل آن نشسته‌اند تبدیل شود و به این ترتیب، به طور مثال، آیین‌های مذهبی همزمان به صورت شیوه حقیقی و تاریخی خود به اجرا در بیاید. شبکه‌های تلویزیونی صداوسیما جمهوری اسلامی ایران چند سالی است که به این رویکرد رسیده‌اند و هر شبکه متناسب با ویژگی‌های ساختاری و اهداف سازمانی خود در ایام محرم و صفر و به ویژه در دهه اول محرم و ایام منتهی به اربعین، ویژه برنامه‌هایی را تولید و پخش می‌کنند که توانسته‌اند به این طریق در جای جای کشور و حتی در خارج از مرزها، مردم را به فرهنگ و آیین بر مبنای اعتقادات پیوند بزنند و گرچه شاید تا همین چند سال اخیر خیلی از آداب و سنن و آیین‌ها برای همه، جز مردم بومی هر منطقه‌ای ناشناخته بودند؛ اما امروز در سراسر ایران و جهان به مدد فعالیت‌های رسانه‌ای که در تلویزیون صورت گرفته تقریباً تمام مردم با خرده فرهنگ‌ها و آیین‌های مذهبی آشنا هستند و شیوه‌های مختلف عزاداری یا سوگواری برای امام حسین (ع) برای همگان ملموس است که به این طریق تلویزیون در حفظ، نگهداری و گسترش فرهنگ سرزمینی و دینی و مذهبی نقش بسیار تاثیرگذار و بسزایی را ایفا می‌کند. همین روند توجه به نوع و میزان فعالیت این شبکه‌ها علاوه بر آن که می‌تواند بر رقابت آنها بیفزاید؛ به جانب انصاف و رویکرد تعاملی نیز نزدیک است تا به این وسیله مخاطب بتواند بر اساس کیفیت

و گونه‌های تولید شده برنامه‌ها در شبکه‌های مختلف، دست به انتخاب بزند و مطابق ذائقه، مقابل برنامه دلخواه خود بنشیند.

سرگذشت نسیم محرم

با توجه به سپری شدن دهه اول محرم و اقبال مردم از برنامه‌های این ایام در شبکه‌های مختلف تلویزیون در روزهای اخیر، یک جامعه‌آماری از بازدید مردم از محتوای برنامه‌های تلویزیونی در پیام‌رسان‌ها منتشر شد که حاوی نکته قابل توجهی بود. از مجموع چهار برنامه پربازدید در پیام‌رسان‌ها بعد از «حسینیہ معلی» دو برنامه «از سرگذشت» و «نسیم حرم» که محصول همت برنامه‌سازان شبکه نسیم است در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفتند و توانستند نظر مخاطبان را بیش از سایر برنامه‌های مناسبی ایام محرم به خود جلب کنند. جدول زمانی و پخش شبکه نسیم با ورود به ایام محرم تغییرات اساسی و قابل توجهی به خود گرفت که به طور عینی و عملی، مخاطب‌گویی در یک حسینیہ یادریک تکیه حضور داشت و برای زمان‌های مختلف شبانه‌روز و به ویژه برای ساعات شبانه برنامه‌های مختلفی که رنگ، وجهه و اعتباری آیینی

و سنتی داشتند، توانستند روی آنتن این شبکه بروند. نگاه به ترمیم، بازسازی، احیا و بازخوانی و معرفی بعضی سنت‌های آیینی کمرنگ شده به دلیل مجاورت با دنیای مدرن و زمان اکنون، از نکته‌های اصلی برنامه‌های شبکه نسیم در این ایام بود که تنوع فرهنگی و چگونگی اجرای این آیین‌ها را از قاب رسانه در معرض تماشای مردم قرار داد. توجه به قدمت، اصالت و زاد و بوم برنامه‌های تولید شده، گرچه در شبکه نسیم که یک شبکه خاص برای انواع ذائقه‌ها با رویکرد سرگرمی است؛ اما توجه فرهیختگان را نیز به خود جلب کرد و اهالی فرهنگ و هنر نیز همراه این شبکه بودند تا هم با رویکرد پژوهشی و هم با رویکرد فرهیختگی، ذائقه خود را در معرض ویژه برنامه‌های محرم قرار بدهند. شبکه نسیم با چیدمان کارشناسی نسبت به برنامه‌های تولیدی خود سعی داشت گروه‌های متفاوت و اقشار مختلف جامعه را نیز مضاف بر تماشاگران ثابت در کنار خود داشته باشد که بر همین اساس برنامه‌های تولیدی جدید از جمله سری جدید از سرگذشت، مجلس واقعه، نسیم حرم، آن لحظه، من حسین (ع) را دوست دارم، نسیم آوا و با حسین (ع) حرف بزن را در دهه اول محرم رونمایی کرد.

درنگ

آیین و هنر عاشورایی در مجلس واقعه

نگارنده، پیش از این طی یادداشتی درخصوص «مجلس واقعه» و ویژگی‌های کارشناسی این برنامه و ابعاد پژوهشی، آیینی و فرهنگی آن تحت عنوان «هنر و موسیقی در تکیه مجلس واقعه» توضیح داده‌ام که معتمد این برنامه در گسترش، حفظ و تکه‌داشت آیین سنتی تعزیه به طور قطع می‌تواند ایفای نقش جدی داشته باشد و شبکه نسیم را به مرتبه‌ای از توجه اهالی فرهنگ، فرهیختگان و هنرمندان عرصه‌های مختلف نمایشی و موسیقی برساند که با یک پرسه‌زنی مختصر در این حوزه‌ها، بازخوردهای ایفای نقش کارشناسی و پژوهشگرمدارانه آریا

عظیمی نژاد را می‌توانیم ببینیم که چگونه با استقبال اهالی هنر مواجه شده است. «از سرگذشت» که تجربه سال گذشته را نیز امسال با خود همراه کرده با تغییر دکور خود نسبت به سال گذشته اجرای متفاوتی از یک برنامه کارشناسی را به نام خود ثبت کرده که می‌توان به آن نیز وجه پژوهشی برای یافتن مصادیق مختلف تعلق به آستان اباعبد... (ع) را داد. دو بخشی شدن برنامه تحت عنوان دو قسمت مجزای مرتبط به هم، توانسته هم به راویان حاضر در برنامه زمان مناسب بدهد و هم به کارشناس مشهور و به اصطلاح چهره‌ای که در قسمت بعد در تایید گفته‌های راوی، مباحث مطرح شده شب قبل را بازخوانی و پالایش و خوانش می‌کنند. جست‌وجو برای یافتن نقطه عطف و نقطه مشترک بین روایت راوی شب اول که سوژه اصلی برنامه با وجه اجتماعی است و مباحث مطرح شده شخص مشهور

و چهره از جذابیت‌های انطباق رفتاری ارادتمندان اباعبد... (ع) است که تهیه‌کننده برنامه محسن نجفی سولاری و کارگردان آن محمد پیوندی تلاش دارند آن را برای مخاطب به وجود بیاورند و مهمانان را نیز دست خالی راهی نمی‌کنند؛ بلکه، با کوله‌ای که نماد مسافران اربعین است برای مهمانان خود نیز ترغیب ایجاد می‌کنند تا راهی این سفر معنوی شوند. همان‌گونه که بازگو شد «نسیم حرم» همانند از سرگذشت، از برنامه‌های مورد توجه مردم با جامعه آماری بسیار بالا در دهه اول محرم بودند و هرکدام به تناسب ویژگی‌های فردی و ساختاری خود مورد توجه قرار گرفتند. نسیم حرم با تشخیص بخشی به موضوع عرض ارادت و اشتیاق به ساحت مقدس امام حسین (ع) دقیقاً در نیمه شب هر شب دهه اول محرم روی آنتن رفت و با حضور مداحان و کارشناسان مذهبی مورد وثوق مردم، به تکریم و تجلیل مادران

شهدا پرداخت که طی آن موضوع شهادت به ویژه ایثار مادران شهدای مدافع حرم برجسته و خصایص اخلاقی و رفتاری شهدا نیز بازخوانی شد که دقیقاً انطباق با روضه‌هایی داشت که به صورت آرشیو با صدای مداحان از دنیا سفر کرده، در آئیم دیگر پخش می‌شد. آن لحظه، من حسین (ع) را دوست دارم، نسیم آوا و چند برنامه دیگر از جمله برنامه‌های محرمی شبکه نسیم هستند که توانستند این شبکه را در ایامی که ایام سوگ و عزاداری سیدالشهدا (ع) است به یک تجلی واقعی از یک حسینیہ یا تکیه برای عزاداری امام حسین (ع) برسانند و شاهد بودیم که شبکه نسیم آنچه را که باید - در خصوص حوزه فرهنگ و مذهب چه با در نظر گرفتن ذائقه اقشار و گروه‌های مختلف و چه با پرداختن به تاریخ و توجه کارشناسان حوزه‌های مختلف - به جا آورد و تحسین مخاطبان خود را نیز برانگیخت.